

Monoteismus vs. polyteismus

Alain de Benoist

Úvod

Můžeme ještě pomýšlet na oživení pohanské senzitivity v době tak silně nasáklé žido-křesťanským monoteismem a tak fanaticky lpící na zásadách liberální demokracie? V běžném jazyce může samotné slovo "pohanství" vzbuzovat posměch a úsměv. Kdo chce přece být spojován s čarodějnicemi a čarodějnictvím, čarováním a černou magií? Uctívání zvířat či rostlin nebo zpívání hymnů k Wotanovi či Diovi nevěstí v éře kabelové televize a "chytrých zbraní" pro seriózní intelektuální a akademické bádání nic dobrého. Přesto, než začneme na pohanství házet špínu, měli bychom se na chvíli zastavit. Pohanství nejsou jen čarodějnice a čarodějnické lektvary; pohanství také znamená směs velmi spekulativních teorií a filozofií. Pohanství je Seneca i Tacitus; je to umělecké a kulturní hnutí, které se přehnal Itálií pod praporem renesance. Pohanství také znamená Friedricha Nietzscheho, Martina Heideggera, Charlese Darwina a spoustu jiných myslitelů spojených s kulturním dědictvím Západu.

Dva tisíce let žido-křesťanství nezastřelo fakt, že pohanská myšlenka ještě nezmizela, ačkoliv byla často zamlžována, potlačována či persekuována monoteistickými náboženstvími a jejich sekulárními odnožemi. Mnozí by nepochybně připustili, že v oblasti etiky jsou všichni muži i ženy Abrahamovými dětmi. Skutečně, dokonce ti odvážnější, kteří poněkud pokrytecky tvrdí, že zavrhnou křesťanskou i židovskou teologii, a kteří tvrdí, že ji nahradili "sekulárním humanismem", ve velké míře ignorují to, že jejich samozvaná sekulární víra je pevně zakořeněná v žido-křesťanské etice. Abraham i Mojžíš mohou být dnes sesazeni z trůnu, ale jejich morální nařízení a duchovní předpisy jsou stále živé. Globální a rozčarovaný svět, doprovázený litaní o lidských právech, ekumenickou společností a zákonnou normou – nejsou to principy, které lze vystopovat až k žido-křesťanskému mesianismu, který se dnes znovu objevuje ve své sekulární verzi v elegantním hávu moderních "progresivních" ideologií?

A přesto bychom neměli zapomínat, že Západní svět nezačal narozením Krista. Ani náboženství dávných Evropanů nespátřila světlo světa za Mojžíše v poušti. Ani naše tolik vychloubačná demokracie nezačala s obdobím osvícenství či s vyhlášením americké nezávislosti. Demokracie a nezávislost – toto všechno existovalo ve starověkém Řecku, i když ve svém jedinečném sociálním a náboženském kontextu. Naši řecko-římské předkové, naši předchůdci, kteří se toulali lesy střední a severní Evropy, také věřili v čest, spravedlnost a poctivost, ačkoliv přikládali těmto představám zásadně jiný význam. Proto se pokoušet posuzovat starověké evropské a náboženské projevy optikou našich etnocentrických a redukcionalistických brýlí by mohlo znamenat, že neuvidíme, jak moc jsme se odchýlili od našeho starověkého dědictví, jakož i zapomeneme, že moderní intelektuální teorie poznání a metodologie jsou silně ovlivněny Biblií. Jen proto, že se hlásíme k historickému optimismu – čili věříme v pokrok moderního "ozdravného stavu" – nutně neznamená, že naše společnost je skutečně tím "nejlepším světem". Kdoví, zda se smrtí komunismu, vyčerpáním liberalismu, viditelným úbytkem věřících v kostelech a synagogách, nejsme svědky úsvitu neopohanství, nového rozkvětu starých kultur, návratu ke kořenům, které jsou přímo svázány s našimi starověkými evropskými předchůdci. Kdo může zpochybnit skutečnost, že Atény byly domovem Evropanů dřív, než se stal Jeruzalém jejich často s bolestí

spojenou baštou?

Ze všech částí našeho rozčarovaného a pustého světa je slyšet velký nářek. Zdá se, že bohové odešli, jak předpověděl v 19. století Nietzsche, ideologie jsou mrtvé a liberalismus se zdá být ztěžší schopen zajistit člověku trvalou duchovní oporu. Nepřišel možná čas hledat jiné vzory? Nedožrála snad chvíle, jak by řekl Alain de Benoist, představit si další kulturní a duchovní revoluci, která byla dobře vyjádřila naše předkřesťanské evropské pohanské dědictví?

Tomislav Sunić

Nietzsche chápal dobře význam "Atén proti Jeruzalému". S odkazem na starověké pohanství, které nazýval "největším užitkem polyteismu", ve své knize Radostná věda napsal: "Existovala jen jedna norma, člověk i lid věřil, že má tuto jedinou a nejvyšší normu. Avšak nad sebou a vedle sebe, ve vzdáleném nadsvětě, viděl jedinec spoustu norem: jeden bůh neznamenal popření či rouhání se bohům jiným! Právě zde bylo poprvé ctěno právo jednotlivců. Vymyšlení bohů, hrdinů a nadlidí všeho druhu, stejně jako sladění lidí a podlidí – skřítků, víl, kentaurů, satyrů, démonů ďáblů – bylo necenitelnou přípravou na ospravedlnění egoismu a svrchovanosti jednotlivce: svoboda, která byla zaručena jednomu bohu s ohledem na bohy jiné, byla nakonec dána jedinci samotnému s ohledem na zákony, zvyky a sousedy. Naopak monoteismus, přísný důsledek obyčejného lidského bytí – tudíž víra v obyčejného Boha, vedle něhož existují jen falešní podvržení bohové – byl v minulosti pro lidstvo snad největší hrozbou."

Jehova není pouze "žárlivý" Bůh, ale umí také projevovat nenávisť: "(A však jsem miloval Jákoba.) Ezau pak měl jsem v nenávisti." (Malachiáš 1:3). Doporučuje nenávidět všem těm, kteří vzývají jeho jméno: "Zdaliž těch, kteříž tě v nenávisti mají, ó Hospodine, v nenávisti nemám? A ti, kteříž proti tobě povstávají, [zdaž] mne nemrzejí? Úhlavní nenávisťi jich nenávidím, a mám je za nepřátely. (Kniha Žalmů 139:21-22). "Zabil-li bys, ó Bože, bezbožníka..." (Kniha Žalmů 139:19). Jeremiáš volá: "Dej jim odplatu, Hospodine, podle díla rukou jejich... Stihej v prchlivosti, a vyhlad' je, ať nejsou pod nebem tvým." (Pláč Jeremiášův 3:64-66). Kniha Jeremiáše je dlouhou řadou zatracování a kleteb, směřovaných vůči lidem a národům. Jeho rozjímání nad budoucími tresty ho naplňuje temnou radostí. "Nechť jsou zahanbeni, kteříž mne stihají, já pak ať nejsem zahanben... Uved' na ně den trápení, a dvojím setřením setří je." (Proroctví Jeremiáše proroka 17:18). "Protož dopusť na syny jejich hlad, a způsob to, ať jsou násilně z mordování mečem, a nechť jsou ženy jejich osiřelé a ovdovělé, a muži jejich ať jsou ukrutně z mordování, [a] mládenci jejich zbiti mečem v boji." (Proroctví Jeremiáše proroka 18:21).

Jehova navíc slibuje Hebrejcům, že je bude podporovat v jejich válečném úsilí: "Když by [pak] vyplnil Hospodin Bůh tvůj od tváří tvé národy ty, k nimž ty tudíž vejdeš, abys dědičně vládl jimi, a dědičně je opanoval, a bydlil v zemi jejich," (Pátá kniha Mojžíšova 12:29). "Z měst pak lidu toho, kterýž Hospodin Bůh tvůj dává tobě v dědictví, žádné duše živiti nebudeš," (Pátá kniha Mojžíšova 20:16). Jehova sám dal příklad genocidy vyvoláním potopy proti lidstvu, které proti němu hřešilo. Když dlel u filistínského krále Achise, také David praktikoval genocidu (1. kniha Samuelova 27:9). Mojžíš zorganizoval vyhlazování Madianských (Čtvrtá kniha Mojžíšova 31:7). Jozue zmasakroval obyvatele Hazoru a Anakimu. "Potom navrátiv se Jozue téhož času, dobyl Azor, a krále jeho zabil mečem. Azor pak bylo prvé nejznamenitější mezi všemi království

těmi. Pobili také všechno, cožkoli v něm živo bylo, mordující je mečem, [tak že] nezůstalo žádného živého; Azor pak spálil ohněm.” (Kniha Jozue 11:10-11, 20-21). Mesiášský král oslavovaný Šalamounem byl také znám svou hrůzovládou: ”Nechť očistí Jeruzalém od všech nežidů, kteří po něm zle šlapou, nechť vyhladí svou moudrostí a spravedlností hříšníky z této země... Nechť zničí bezbožné národy slovem ze svých úst.” Nenávist vůči pohanům je patrná i v knize Ester, Judit atd.

”Žádné starověké náboženství kromě náboženství Hebrejců neznalo takový stupeň nesnášenlivosti,” říká Emile Gillibert v *Moise et le phénomène judéo-chrétien* (1976). Podobná slova napsal Renan: ”Nesnášenlivost semitských národů je neodvratným důsledkem jejich monoteismu. Než indoevropské národy konvertovaly k semitským ideám, nikdy nepovažovaly své náboženství za absolutní pravdu. Spíše ho chápaly jako odkaz rodiny či kasty a tímto jim intolerance a proselytismus zůstaly neznámé. Proto u těchto národů nacházíme svobodu myšlení, duch zkoumání a individuálního hledání.” Samozřejmě bychom tuto problematiku neměli vidět černobíle nebo třeba srovnávat či dávat do kontrastu banality. Ve všech dobách a všude vždy docházelo k masakrům a vyhlazování. Bylo by ovšem obtížné nalézt v pohanských textech, ať už jsou posvátné či světské, období toho, s čím se člověk tak často setkává v Bibli: myšlenku, že by tyto masakry mohly být morálně ospravedlněny, že by mohly být s rozmyslem schváleny a nařizeny jedním bohem, ”jakož přikázal Mojžíš, služebník Hospodinův.” (Kniha Jozue 11:12). Tudíž pachatele těchto zločinů dál ovládá dobré vědomí ne navzdory těmto masakrům, ale pouze kvůli těmto masakrům.

Hodně inkoustu již bylo vyplýváno kvůli tradici nesnášenlivosti. Obzvláště diskutabilní jsou Ježíšova slova, jak je zaznamenal Lukáš: ”Jdeli kdo ke mně, a nemáli v nenávisti otce svého, i matere, i ženy, i dětí, i bratří, i sestru, ano i té duše své, nemůž býti mým učedníkem.” (Evangelium dle Lukáše 14:26). Někteří tvrdí, že chápou ve slově ”nenávist” jistou formu judaismu; tato slova zjevně naznačují, že Ježíši musí být zcela dávana přednost před všemi ostatními lidskými bytostmi. Někteří tvrdí, že v tom vidí stopy gnostického vlivu, který navrhuje sebezapření, zbavení se majetku a odmítání plodit potomky. V této souvislosti se má na povinnost ”nenávidět” své rodiče pohlížet jako na důsledek přání nemít děti.

Tyto interpretace zůstávají čirými domněnkami. Jisté je, že křesťanská nesnášenlivost se začala projevat velice brzy. V průběhu dějin byla tato nesnášenlivost namířena proti ”nevěřícím”, stejně jako proti pohanům, Židům a kacířům. Byla doprovázena mýcením všech aspektů dávné kultury – vraždou Julia z Hypati, zákazem pohanských kultů, ničením chrámů a soch, potlačováním olympijských her, a paličstvím na popud biskupa Teofila ze Sarapea, čímž se svým uváženým činem sama podřídila cizí ”jurisdikci” a čímž takto upírá samotnou jurisdikci svým legitimním (židovským) vlastníkům. Kromě toho vsazuje do vězení Židy, kteří kvůli odlišnému náboženství, než je jejich vlastní, jsou nyní na rádoby místě svého ”uskutečnění” nezaslouženě chyceni prostřednictvím náboženství, které není jejich. Trigano dále doplňuje: ”Pokud židokřesťanství položilo základy Západu, potom samotným Izraelem je také Západ.” Následně se musí prostředky ”westernizace” také stát prostředky asimilace a ”normalizace” a popřením identity. ”Krise židovské normalnosti je krizí westernizace judaismu. Proto opustit Západ znamená pro Židy obrátit se zády ke své ‘normalnosti’, tj. otevřít se své odlišnosti.” Zdá se, že toto je důvod, proč dnes židovské komunity kritizují ”západní model”, jen co přijmou za své vlastní specifické dějiny napůl bezvědomého a napůl kritického postoje.

Z tohoto pohledu lze křesťanský antisemitismus oprávněně charakterizovat jako neurózu. Jak

píše Jean Blot, to kvůli svému "sklonu k odcizení" není Západ schopen "svého naplnění či znovunalezení". A z tohoto zdroje povstává antisemitská neuróza. "Antisemitismus umožňuje antisemitovi promítat do Žida své vlastní neurózy. Nazývá ho cizincem, protože sám je cizinec, zloděj, mocipán, zbohatlík; nazývá ho Židem, protože sám je v největší hloubi své duše Židem, stále na cestě, permanentně odcizený, cizinec pro vlastní náboženství a Boha, jehož je vtělením." Nahrazením původního mýtu mýtem biblického monoteismu Západ přeměnil judaismus ve své superego. Neodvratným důsledkem bylo, že se Západ musel obrátit proti židovskému lidu tak, že ho obvinil z neprovedení "konverze" z hlediska "logického" vývoje, probíhajícího od hory Sinaje ke křesťanství. Navíc Západ ve zřejmé "bohovraždě" obvinil židovský lid ze snahy o bránění tomuto vývoji.

Dokonce mnozí dnes mají zato, že kdyby se Židé měli vzdát své odlišné identity, "židovský problém" by zmizel. V nejlepším případě je to naivní tvrzení, v nejhorším případě to maskuje vědomou či nevědomou formu antisemitismu. Navíc toto tvrzení, které je vlastní asimilačnímu rasismu a popírání identity, představuje odvrácenou stranu rasismu vylučovacího a persekujícího. Na Západě, jak upozorňuje Shmuel Trigano, když nebyli Židé perzekuováni, byli "akceptováni za Židy, jen když předtím Židy přestali být". Zvolili jinou cestu, aby byli akceptováni, museli zahrnout sami sebe; museli se vzdát své jinakosti, aby byli učiněni stejnými. V dalším typu rasismu jsou Židé akceptováni, ale jsou popírání; především jsou akceptováni, ale nejsou uznáváni. Církev Židům přikazovala, aby si zvolili mezi vyloučením (či fyzickou smrtí) či sebezapřením (duchovní a dějinnou smrtí). Pouze konverzí se mohli stát "křesťany jako jiní".

Francouzská revoluce emancipovala Židy jako jedince, ale odsoudila je k tomu, aby zmizeli jakožto "národ"; v tomto smyslu byli nuceni stát se "občany jako ostatní". Marxismus se také pokoušel zajistit "osvobození" židovského lidu tím, že mu vnutil třídní rozdělení, z něhož neodvratně vyplynulo jeho rozptýlení. Není obtížné zjistit původ moderního totalitarismu. Ve světské formě je svázán s týmiž radikálními tendencemi k nesnášenlivosti, jejíž náboženské důvody jsme právě prozkoumali. Totalitářské uspořádání má charakter uspořádání křesťanské církve a podobně totalitarismus využívá témat "mas" – témat neodmyslitelně spjatých se současnou demokracií mas. Tato sekularizace systému ve skutečnosti učinila totalitarismus ještě nebezpečnější – nezávisle na faktu, že náboženská nesnášenlivost často na oplátku vyvolává stejně destruktivní revoluční nesnášenlivost. "Totalitarismus", píše Gilbert Durand, "je dále posílen do té míry, že síly monoteistické ideologie (která alespoň opustila hru o transcenci netknutou) se převedly na lidskou instituci, Velkého inkvizitora."

Je vážnou chybou se domnívat, že totalitarismus projevuje svou skutečnou povahu, pouze když využívá drtivý nátlak. Historická zkušenost ukázala – a dále ukazuje – že mohou existovat "čisté" totality, které "jemným" způsobem přináší stejné důsledky jako klasické druhy totality. "Šťastní roboti" z knihy 1984 nebo Konce civilizace (Brave New World) nemají záviděníhodnější podmínky než zajatci v táboře. Totalitarismus v podstatě nezačíná s Saint-Justem, Stalinem, Hegelem či Fichtem. Spíše, jak říká Michel Maffesoli, se totalitarismus vynořuje "když lehká forma pluralitní, polyteistické a protikladné totality, která je vlastní organické vzájemné závislosti," je nahrazena monoteistickou. Totalitarismus vyrůstá z touhy vytvořit sociální a lidskou jednotu redukcí různosti jednotlivců a lidí do jednoho modelu. V tomto smyslu, tvrdí, je legitimní mluvit o "polyteistické sociální aréně, týkající se četných a komplementárních bohů" versus "monoteistické politické aréně, založené na iluzi jednoty". Jakmile polyteismus hodnot "zmizí, čelíme totalitarismu". Na druhé straně, pohanská myšlenka,

kteřá zásadně zůstává svázána s kořeny a místem a kteřá je přednostním centrem vykřystalizování lidské identity, zavrhuje všechny náboženské a filozofické formy universalismu.

Alain de Benoist

Zdroj Rosenoir.org. Český překlad Wolf, převzato se souhlasem redakce Bratrstvi.net.

Dělský potápěč - 31/05/2010